

SÅ GÅR DET FÖR SKOGSINDUSTRIN

- Fortsatt stora investeringar

Mats Kinnwall

Chefsekonom
mats.kinnwall
@skogsindustrierna.se,
08-762 72 66

Katrin Heinsoo

Rådgivare Branschstatistik
katrin.heinsoo
@skogsindustrierna.se,
08-762 72 42

Magnus Niklasson

Marknadsanalytiker
Träprodukter
magnus.niklasson
@skogsindustrierna.se,
08-762 72 56

Magnus Berg

Chef, Näringspolitiska
avdelningen
magnus.berg@
skogsindustrierna.se
08-762 79 84

Innehållsförteckning

Konjunkturläget, Mats Kinnwall	2
Massa – marknadsutveckling, Katrin Heinsoo	4
Papper – marknadsutveckling, Katrin Heinsoo	7
Trävaror -marknadsutveckling, Magnus Niklasson	11
Exportvärde, investeringar, Katrin Heinsoo	17
Gästkrönikör Magnus Berg: Hur har bioekonomin utvecklats sen förra valet?	18

Om rapporten

Rapporten innehåller en redogörelse för utvecklingen och läget för skogsindustrin och dess delbranscher sågverks-, massa- och pappersindustrin.

Informationen baseras på officiell statistik och på Skogsindustriernas statistik, om inget annat anges. Rapporten publiceras fyra gånger per år och riktar sig till en bred läsekrets av beslutsfattare, journalister, analytiker och andra intressenter. De jämförelser som redovisas avser samma period föregående år om inte annat anges. Rapporten finns även på skogsindustrierna.se.

Sammanfattning

År 2017 var det starkaste året för **världsekonomin** sedan 2013 men det mesta tyder på att tillväxttoppen nu har passerats. Den svenska ekonomin har bromsat efter några starka år och avmattningen lär fortsätta de kommande åren. Avsaknaden av inflation i världen och i Sverige bådär för fortsatt låga räntor ett bra tag till.

Den svenska **massaindustrin** visar en fortsatt positiv utveckling. Både produktion och leveranser har ökat. Den globala efterfrågan har varit mycket stark.

Tillväxten inom **pappersindustrin** har varit stabil. Förpackningsmaterial har fortsatt att öka medan grafiskt papper har gått tillbaka något.

Marknaden för **trävaror** är mycket stark. Produktionen i världen är rekordhög, men trots det är bristen på trävaror påtaglig. Det är i USA och Kina som aptiten på trä ökar allra mest, medan efterfrågan är stabilt bra i Europa. Priserna på trävaror i USA är rekordhöga och de har även stigit i Europa.

Exportvärdet har ökat och **investeringarna** inom skogsindustrin är på en fortsatt hög nivå.

Vår gästkrönikör Magnus Berg, chef på Skogsindustriernas näringspolitiska avdelning, summerar denna gång hur bioekonomin utvecklats sen förra valet jämfört med Pöryrs rapport "Så bra kan det bli" från 2014.

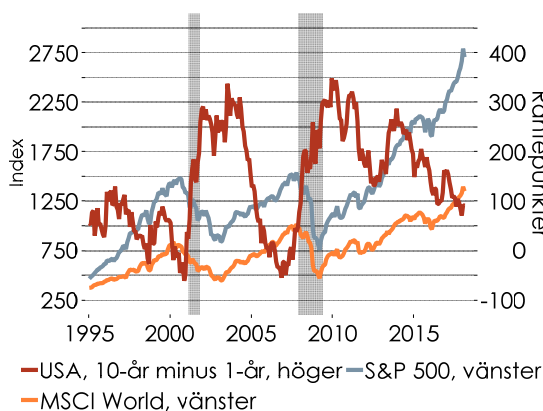
Konjunkturläget, Mats Kinnwall

- Global tillväxttopp har passerats
- Inga tecken på tilltagande global inflation
- Sverige tillbaka i fällan
- Inflationen fortsätter gäcka Riksbanken

Den globala tillväxttoppen har passerats

År 2017 var det starkaste året för världsekonomin sedan 2013 men trots detta var den globala tillväxten inte särskilt imponerande i ett längre perspektiv, det är långt kvar till de tillväxttall som noterades under de heta åren innan finanskrisen. Ekonomin drivs fortfarande i första hand av, i ett historiskt perspektiv, extremt låga räntor även om marknadsräntorna stigit en del de senaste månaderna. Samtidigt har världens börser återhämtat sig efter det kraftiga fallet tidigare i vintras se **diagram 1.1**. Än så länge finns alltså inga signaler i de finansiella marknaderna om en stundande lågkonjunktur.

1.1 Globalt: Generösa finansiella förhållanden

Källa: Macrobond

Det är således främst ekonomins efterfrågesida som ger skjuts till världstillväxten medan det inte finns några tecken på att det senaste decenniets avmattning i underliggande produktivitet håller på att brytas: Den Nya Normalen verkar vara här för att stanna.

Det mesta tyder på att tillväxttoppen passerats för denna gång och att den globala konjunkturen mattas något under de kommande åren. Ett orosmoln som tornat upp sig vid horisonten ända sedan Trump blev president och som nu dragit in över världsekonomin, är risken för protektionism. Det är troligt att USA:s besked i början av mars att införa ståltullar följs av motåtgärder från, t ex EU och i värsta fall visar sig

vara startpunkten på ett mer omfattande handelskrig. I så fall får man räkna med en betydligt svagare global tillväxt de kommande åren.

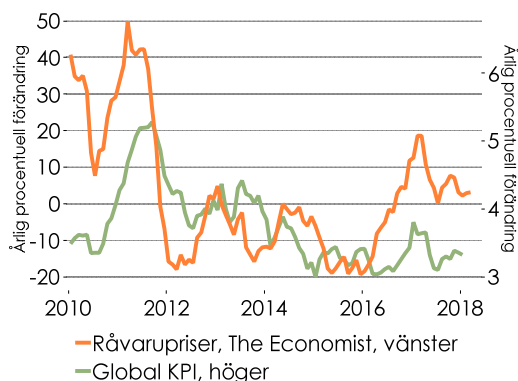
2017 var det andra året i rad som eurozonen överglänste USA i termer av ekonomisk tillväxt, även om skillnaden bara var marginell. De kommande åren räknar vi med en viss avmattning i eurozonen medan USA:s ekonomi sannolikt får en viss stimulans från skattesänkningar och infrastruktursatsningar. I Storbritannien har redan de negativa effekterna av Brexit blivit påtagliga trots att landet ännu inte lämnat EU. Osäkerheten kring landets framtida förhållanden, såväl till EU som till resten av världen, bidrar till att dämpa den ekonomiska aktiviteten.

I Kina ångar ekonomin på och vi räknar bara med en måttlig avmattning de kommande två åren. Att Kinas ekonomi faktiskt accelererade under 2017 kan huvudsakligen tillskrivas en kraftig ökning i bygginvesteringarna, en effekt som vi räknar med ska klinga av kommande år. Andra av de (forna?) tillväxtländerna som Brasilien, Ryssland och Turkiet har piggnat till och lämnat några svåra år bakom sig. Det är dock bara Turkiet som uppvisar tillväxttall i närheten av tidigare toppar. Indien är annars den lysande stjärnan och en av de ekonomier som växer absolut snabbast. De s.k. BRIST-länderna är dock inte stora nog för att påtagligt påverka global tillväxt med realistiska tillväxtantaganden. Den samlade vikten i global BNP är bara (2016) 8,5 procent, för övrigt en minskning från 10,5 procent 2011.

Inga tecken på tilltagande global inflation

Bristen på tilltagande inflation i världen fortsätter att förbrylla många bedömare och inte minst centralbankerna, se **diagram 1.1**. Det är uppenbart att digitalisering och globalisering sätter tryck neråt på prisökningarna, såväl globalt som i enskilda länder. Envist låg inflation i kombination med en lägre realränta bådär för fortsatt låga centralbanksräntor i de flesta ekonomier.

1.2 Globalt: Råvarupriser styr inflationen

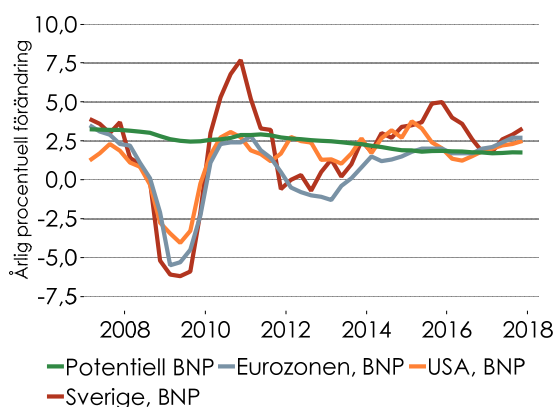
Källa: Macrobond

I Sverige och eurozonen kommer inflationen att stanna en bit under inflationsmålen under 2018 vilket får centralbankerna att skjuta upp eventuella räntehöjningar till nästa år. Även i USA, där Federal Reserve kommit en bit in i höjningscykeln, får man räkna med att styrräntan stannar på betydligt lägre nivåer än under tidigare episoder.

Sverige: Tillbaka i fällan

Den svenska ekonomin utvecklades betydligt starkare än de flesta likartade länder under 2015-2016. Huvudskälen var två: den, relativt andra EU-länder, generösa flyktingmottagningen som gav en skjuts till offentlig och privat konsumtion och Riksbankens exceptionellt expansiva penningpolitik.

1.3 Sverige: Tillbaka i fällan

Källa: Macrobond

Precis som i eurozonen kan således de höga tillväxttalen hänföras till kraftiga efterfrågestimulanser medan utbudssidan i svensk ekonomi inte har rosat marknaden. Visserligen antyder våra estimat att tillväxttrenden har planat ut efter många år av fall men vi ska fortfarande bara förvänta oss en bra bit under två procent uthållig svensk BNP-tillväxt, **se diagram 1.3**.

Efter rusningen för något år sedan har Sverige bromsat ordentligt, tillväxttoppen nåddes redan i slutet av 2015, även om ekonomin tog lite ny fart i slutet av 2017. Vi räknar med en gradvis avmattning under kommande år i takt med att impulsen från en glödhet bygg- och fastighetsmarknad avtar.

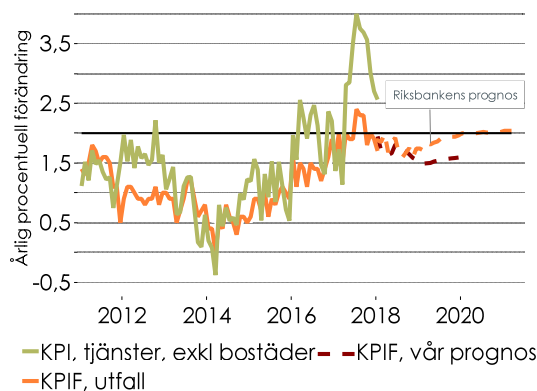
Inflationen fortsätter gäckta Riksbanken

Inflationen har gradvis närmat sig inflationsmålet de senaste åren och sköt t o m över målet under sommaren 2017. De senaste månaderna har dock inflationen (mätt som KPIF) återigen trillat en bra bit under målet och det mesta tyder på att den kommer att stanna där åtminstone under resten av 2018. Att inflationen stack iväg förra sommaren berodde bl a på stigande råvarupriser, en effekt som nu klingat av. En annan faktor som trissade inflationen var

accelerationen i tjänstepriserna, också något som modererats på sistone.

Eftersom inflationen sannolikt kommer att understiga målet under hela 2018 och dessutom hamna en bra bit under Riksbankens egen prognos, räknar vi inte med någon räntehöjning under 2018. Först om och när inflationen börjar återvända mot målet i början av nästa år är det realistiskt att förvänta sig en första räntehöjning.

1.4 Sverige: Riksbanken missar återigen målet

Källa: Skogsindustrierna och Macrobond

Massa – marknadsutveckling, Katrin Heinsoo

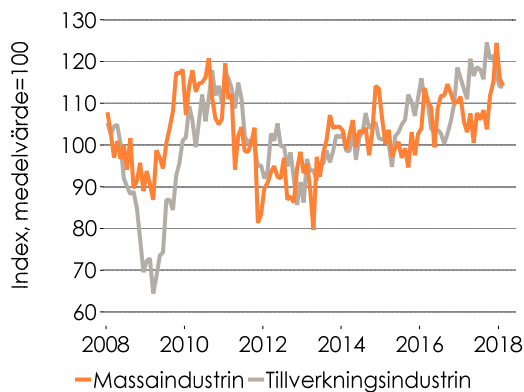
- Stark svensk export
- Globalt ökad efterfrågan
- Massapriset når toppnivå

Fortsatt hög förtroendeindikator

Efter att konfidensindikatorn för tillverkningsindustrin har fallit de senaste månaderna, bromsades nedgången in under februari. Indikatorn har fortfarande ett starkare läge än normalt. Industrieföretagen rapporterade om en god ordertillväxt och en positiv syn på orderstockarna.

Förtroendeindikatorn för massaindustrin är i skrivande stund högt över det historiska genomsnittet. Massaindustrin förväntar sig ha en fortsatt stabil ordergång och en ökad produktionsvolym. Under februari 2018 har dock förtroendeindikatorn fallit tillbaka något. Efter att ha växt de senaste fem månaderna är den nu i nivå med tillverkningsindustrins indikator.

2.1 Förtroendeindikator för massaindustrin samt tillverkningsindustrin

Källa: Konjunkturinstitutet

Den svenska massaproduktionen steg under 2017

Den totala massaproduktionen i Sverige, det vill säga både marknadsmassa och brukets produktion av massa för den egna papperstillverkningen, har ökat med fem procent under 2017 och var 12,2 miljoner ton. Tillverkningen av massa för brukens egna behov har stigit i samband med att pappersproduktionen har ökat. Massaproduktionen för brukens egna behov var under förra året 7,9 miljoner ton.

I rapporten behandlas enbart den massa som säljs på den öppna marknaden. I den kemiska massan ingår

sulfat, sulfit och dissolving. Blekt barrsulfat utgör 70 procent av marknadsmassan och de resterande fördelas på övrig kemisk massa och mekanisk massa med 20, respektive 10 procent.

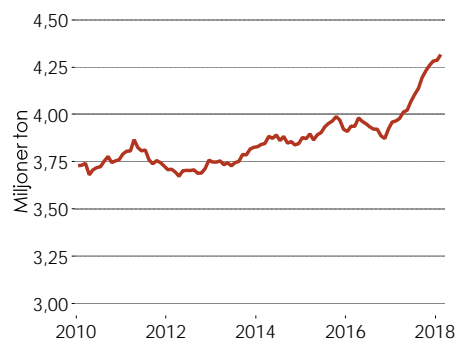
Tillverkningen av marknadsmassa har haft en bra utveckling under 2017. Produktionsvolymen har ökat till 4,3 miljoner ton vilket är en uppgång med nio procent. Ny kapacitet har körts i gång under 2017 vilket har påverkat tillgången av massa.

Samtliga produktgrupper inom massa ökat under året. Den stora produktgruppen blekt barrsulfat, ökade med åtta procent till 2,9 miljoner ton. Men även övriga produktgrupper ökade med 11–12 procent.

Nu i början av 2018 visar massatillverkning en fortsatt uppgång, dock i en långsammare takt.

Under årets första två månader har produktionen stigit med drygt fem procent. Men när vi ser till den rullande årsskurvan kan vi ana en tendens till att produktionen fortsätter på en hög årsnivå.

2.2 Sveriges produktion av marknadsmassa, rullande 12 månader

Källa: Skogsindustrierna

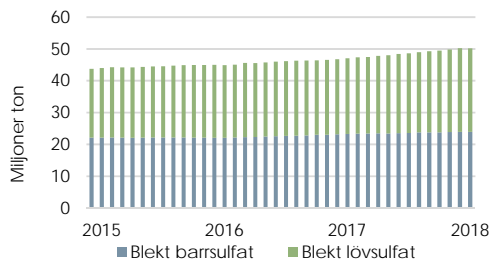
Global massaproduktion

Den totala massaproduktionen inom CEPI-området (Confederation of European Paper Industries) förväntas öka för 2017 med två procent till 38,1 miljoner ton massa. Tillverkningen av marknadsmassa beräknas stiga med fem procent som en följd av ny kapacitet och ökad efterfrågan. Den globala produktionen av massa beräknas öka för 2017 med dryga en procent.

Enligt statistik från European Pulp Industry Sector har tillväxten av marknadsmassa för 2017 ökat med sju procent. Den totala produktionen av blekt sulfatmassa nådde 50,2 miljoner ton. Tillverkningen av blekt barrsulfat nådde under 2017 upp till 23,8 miljoner ton och produktionen av blekt lövsulfat var 26,3 miljoner ton. Det är framförallt lövsulfatmassa som har ökat mest under de senaste två åren.

En av anledningarna är den globala tillväxten inom papperssegmentet mjukpapper.

2.3 Global produktion av blekt sulfat, rullande 12 månader

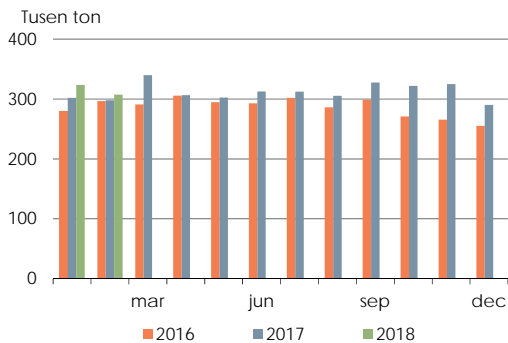
Källa: Skogsindustrierna

De svenska massaleveranserna fortsätter uppåt

Under 2017 fortsatte den positiva utvecklingen av massaleveranserna. De totala leveranserna från de svenska brukerna steg med 8,5 procent och totalt har 4,3 miljoner levererats.

Totalt har det levererats 4,3 miljoner ton massa. 12 procent av dessa har levererats till den svenska marknaden och resterande har gått till exportmarknaden. De olika delsegmenten inom massa har haft en stark utveckling under året som gått. De totala leveranserna har stigit med mellan fem och nio procent. Massaexporten för 2017 var 3,7 miljoner ton. Under årets första månader har leveranserna bibehållit samma tillväxttakt.

2.4 Sveriges export av massa

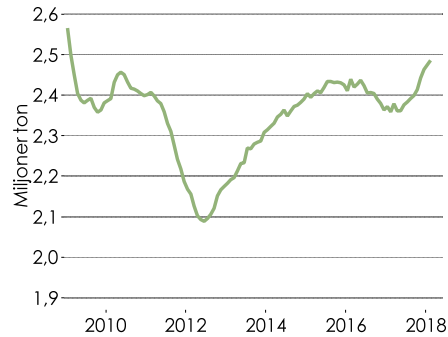

Källa: Skogsindustrierna

Resultatet för exporten av den mekaniska massan var 420 000 ton. För det enskilt största segmentet, blekt barrsulfat, har exporten gått upp med nio procent till 2,6 miljoner ton.

De svenska brukens leveranser av massa till EU har fortsatt sin återhämtning under förra året. Vid årets slut har det exporterats 2,5 miljoner ton till EU, en uppgång med fyra procent.

2.5 Sveriges leveranser till EU rullande 12 månader

Källa: Skogsindustrierna

Leveranserna till vår enskilt största marknad Tyskland steg med fem procent under 2017. Nästan 17 procent av Sveriges leveranser skeppas till Tyskland vilket motsvarar cirka 710 000 ton.

Även exporten till de andra stora marknaderna inom EU: Italien, Frankrike och Storbritannien, har haft en liknande fortsatt tillväxt.

Leveranserna till den näst största regionen Asien ökade under 2017 med 23 procent till 876 000 ton. Drygt hälften av leveranserna, 442 000 ton, gick till Kina, vilket är en tydlig ökning.

Även Indien och Indonesien är stora mottagare av svensk massa. En stor del av den massa som levererats till Asien består av dissovlingmassa, en massa som till stor del används för textiländamål.

I början av året har leveranserna fortsatt sin gynnsamma riktning. Exporten har stigit med fem procent och de inhemska leveranserna har gått upp med femton procent. Exporten till EU har fortsatt uppåt medan leveranserna till Asien har gått tillbaka något. Alla övriga regioner har i stort sett visat en uppgång.

Under förra årets togs ny kapacitet i bruk och körs nu för fullt. Även i år startas ny kapacitet, den beräknas starta vid halvårsskiftet. I och med detta förväntas massaproduktionen och exporten att öka, vilket räknas ge ett fördelaktigt utfall för 2018.

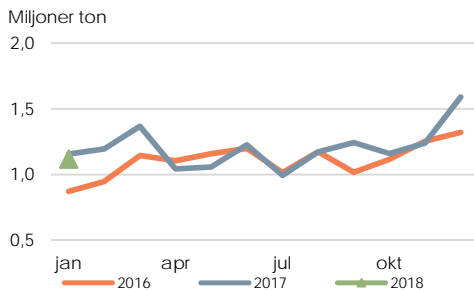
Produktionen av massa förväntas öka mellan två till tre procent under 2018.

Global efterfrågan

Under 2017 steg efterfrågan på marknadsmassa i världen med 3,4 procent. Totalt levererades det ungefär 50 miljoner ton av blekt sulfatmassa. Både barr- och lövsulfatmassa har ökat med tre procent vardera. Den globala efterfrågan ökade i alla regioner utom Latinamerika och Europa, där efterfrågan var oförändrad eller minskade något. De globala leveranserna har sjunkit under årets första månad med cirka en procent.

Världens leveranser till Kina har under förra året växt med sju procent till 14,5 miljoner ton, nästan 30 procent av världens leveranser har skeppats till Kina. Efter ett "all time high" i december har dessa leveranser gått tillbaka under januari 2018.

2.6 Globala leveranser till Kina

Källa: European Pulp Industry Sector, Skogsindustrierna

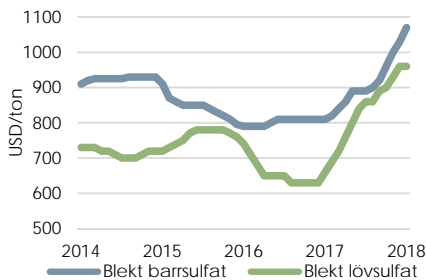
Under året har den starka massamarknaden förstärkts av låga lagernivåer och oväntade avbrott på produktionssidan.

Rekordhöga massapriser

Massapriset har under året skjutit i höjden och nått nivåer som är rekordhöga. Redan innan årsskiftet 2017/2018 steg det genomsnittliga priset för blekt barrsulfat över 1000 dollars gränsen. Snittpriset har till och med februari ökat till 1070 USD/ton och branschen har aviserat om ytterligare prishöjningar under mars månad. Det genomsnittliga priset har ökat med 31 procent sedan januari 2017.

Även snittpriset för lövsulfatmassa har haft en positiv utveckling. Det genomsnittliga priset har nått 960 USD/ton, även här har prisutvecklingen varit stark under det gångna året. Priset har stigit med 45 procent sedan januari 2017.

2.7 Prisutveckling blekt barr- och lövsulfatmassa

Källa: RISI, Skogsindustrierna

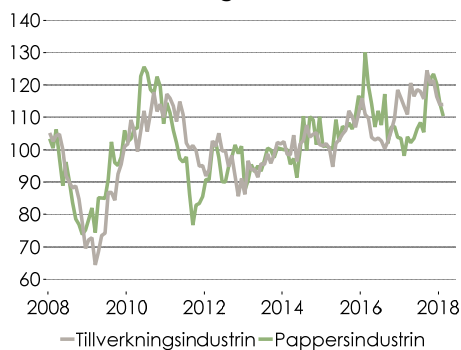
Papper – marknadsutveckling, Katrin Heinsoo

- Stigande produktion i Sverige och Europa
- Stark svensk export
- Fortsatt tillväxt i Europa

Förtroendeindikatorn

Förtroendeindikatorn för papper har de senaste månaderna följt tillverkningsindustrins utveckling och fallit tillbaka under de senaste månaderna. Men även om indikatorn gått tillbaka något, så ligger den fortfarande högt över det historiska genomsnittet. Pappersindustrin har en fortsatt tro på en positiv utveckling av både produktion och ordergång.

3.1 Förtroendeindikatorn för pappersindustrin samt tillverkningsindustrin

Källa: Konjunkturinstitutet

Sveriges pappersproduktion

De svenska pappersbruken har haft en stabil tillväxt under hela 2017. Totalt har det producerats 10,3 miljoner ton, en uppgång för året med nästan två procent. Produktionsutvecklingen har varierat för de olika segmenten.

Utvecklingen för segmentet grafiskt papper har pendlat under året. Efter en positiv inledning slutade 2017 med en tillbakagång med 0,6 procent. Tillverkningen av tidningspapper gick tillbaka med 0,5 procent till 1 miljoner ton. Träfritt papper (bland annat kontorspapper) har haft en sjunkande produktion under året och minskat med 6 procent. Produktionen har varit ungefär 790 000 ton.

Däremot har tillverkningen av det trähaltiga pappret, där bland annat magasinpapper ingår, haft en fortsatt gynnsam utveckling. Produktionen ökade med två procent till 1,8 miljoner ton.

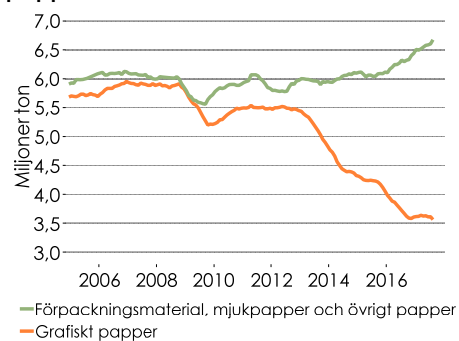
Produktionen av mjukpapper har varit stabil under hela året. Produktionen var 363 000 ton vilket är i linje med föregående år.

För segmentet förpackningsmaterial har den gynnsamma trenden fortsatt. Produktionen ökade med nästan tre procent till 6,2 miljoner ton.

Sammantaget en växande produktion

Utfallet varierar för de olika segmenten men totalt har det varit en växande produktion. Wellpappmaterial och kartong för förpackningar steg med drygt tre procent vardera. Produktionen av wellpappmaterial var 2,3 miljoner ton och 3 miljoner ton kartong för förpackningar. Förpackningspapper steg till 1 miljoner ton, vilket var en uppgång med 0,5 procent.

3.2 Sveriges produktion av grafiskt och övrigt papper, rullande 12 månader

Källa: Skogsindustrierna

Året har startat positivt för den svenska pappersindustrin. Tillverkningen av grafiskt papper har gått upp något medan förpackningsmaterial har backat något i början av året. Tillverkningen av mjukpapper har också gått upp.

Under de senaste åren har en gynnsam utveckling skett i pappersindustrin. Tack vare ombyggnader och förbättringsarbeten har kapaciteten förbättrats vilket medfört att både produktion och leveranser ökat.

Fortlöpande sker även nya om- och tillbyggnadsprojekt vilka kommer medföra en positiv inverkan på produktionen och leveranserna de närmaste åren.

Vi beräknar att den totala papperstillverkningen fortsätter uppåt under året. Totalt sett tror vi att produktionen stiger med ca 3 procent. Tillverkningen av grafiskt papper är oförändrat medan produktionen beräknas öka för både mjukpapper och förpackningsmaterial.

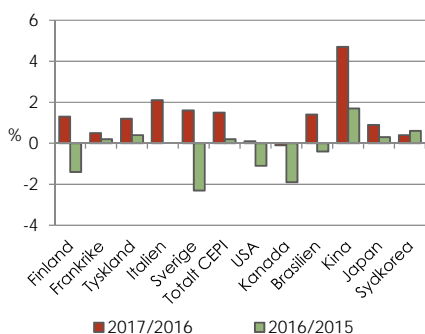
Fortsatt global tillväxt i pappersindustrin

Enligt siffror från CEPI, (Confederation of European Paper Industries), har produktionen av papper inom CEPI-regionen ökat med 1,5 procent under 2017.

Produktionen har även här haft en stabil tillväxt under 2017 och uppgick till 92,3 miljoner ton. Utfallet för de olika segmenten har haft en liknande trend som i Sverige. Produktionen av det grafiska pappret har gått tillbaka med cirka 1,5 procent medan förpackningsmaterial har stigit med 3,7 procent. Tillverkningen av mjukpapper ökade med dryga en procent.

Tillväxten för länderna inom CEPI-regionen varierar. De tre största producentländerna är fortsatt Tyskland, Finland och Sverige vars produktion har fortsatt att växa. Även producentländerna Frankrike och Storbritannien har haft en uppgång i tillverkningen.

3.3 Pappersproduktion i världen, procentuell förändring

Källa: CEPI, Skogsindustrierna, Nationella föreningar

Enligt den första uppskattningen har även den globala pappersproduktionen ökat med 1,5 procent och beräknas nå 420 miljoner ton. Utvecklingen för de stora länderna varierar.

Produktionen i Japan har haft en blygsam tillväxt, den har ökat till 26,5 miljarder ton. Papperstillverkningen i USA har varit stabil och i linje med föregående år, det vill säga 78,5 miljoner ton. Pappersproduktionen i Kanada, Sydkorea och Indien har gått tillbaka något, medan pappersproduktionen i Brasilien och Ryssland har haft en stark tillväxt. Tillverkningen av papper i Kina, enligt uppgifter från den kinesiska statistikbyrån, har haft en uppgång av produktionen med nästan fem procent till 123 miljoner ton.

Pappersleveranser Sverige

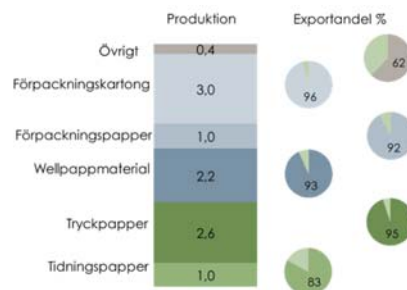
Marknadsläget har varit stabilt och gynnsamt under 2017. Den svenska pappersindustrin totala leveranser ökade med dryga tre procent.

Leveranserna till den inhemska marknaden minskade något 2017 till 907 000 ton. Däremot ökade efterfrågan på exportmarknaden med nästan fyra procent, till 9,4 miljoner ton.

Exporten av grafiskt papper har gått upp med knappt en procent under året och efterfrågan på förpackningsmaterial ökade med hela sex procent. Av årets totala svenska pappersproduktion exporterades

92 procent. Exportandelen varierar givetvis beroende på kvalitet. Förpackningsmaterial och tryckpapper har en exportandel på över 90 procent, medan tidningspapper, mjukpapper och övrigt papper har en lägre andel.

3.4 Produktion och exportandel 2017

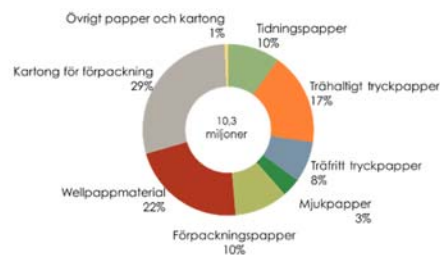

Källa: Skogsindustrierna

Den största mottagarregionen för papper är, liksom för massa, EU. Efter en stark inledning i början av året har leveranserna till EU planat ut. Efterfrågan från EU har ökat med drygt en procent till 6,4 miljoner ton. Till den europeiska marknaden har det levererats 3,6 miljoner ton förpackningsmaterial, en uppgång med tre procent, medan det grafiska pappret har gått tillbaka med 1,3 procent till 2,5 miljoner ton.

Exporten till Tyskland, som är Sveriges enskilt största mottagarland, ligger i linje med föregående års leveranser på 1,8 miljoner ton. Tyskland är vårt största mottagarland inom alla segment. Även här följs trenden med minskad efterfrågan av grafiskt papper och en ökad efterfrågan av förpackningsmaterial. Andra stora mottagarländer där efterfrågan har stigit är Italien och Frankrike medan vi ser en tillbakagång i Storbritannien.

3.5 Sveriges pappersleveranser

Källa: Skogsindustrierna

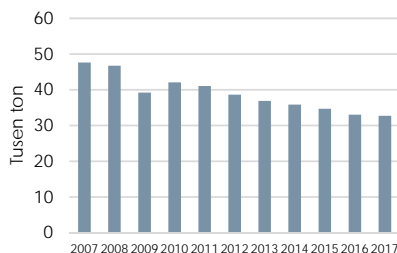
Asien är en fortsatt växande marknad, under föregående år har leveranserna stigit med nästan tio procent till 1,4 miljoner ton. Leveranserna till den asiatiska marknaden består till största del av förpackningsmaterial. Kina är det klart största mottagarlandet i Asien, 460 000 ton har levererats dit. Andra stora mottagarländer i Asien är Indien och Pakistan.

Hittills i år har leveranserna av papper fortsatt sin tillväxttrend. De har gått upp med fyra procent. Både grafiskt papper och förpackningsmaterial hade en gynnsam start på året. Efterfrågan på den svenska marknaden har gått tillbaka under årets första månad, medan exporten har ökat. Exporten av grafiskt papper har ökat med nio procent i årets början och förpackningsmaterial har haft en lägre uppgång med tre procent. Leveranserna till EU har haft en fortsatt ökning i början av året. De asiatiska leveranserna visar också en positiv utveckling.

Efterfrågan av grafiskt papper minskar

Enligt statistik från EURO-GRAPH (the European Graphic Paper Industry) har den europeiska leveranserna av grafiskt papper fortsatt att minska under hela 2017. De senaste tio åren har det varit en stadigt nedåtgående utveckling. Sedan 2007 har den europeiska efterfrågan gått tillbaka med 32 procent från 48 miljoner ton till 33 miljoner ton grafiskt papper.

3.6 Europas leveranser av grafiskt papper

Källa: EURO-GRAPH, Skogsindustrierna

Totalt har de europeiska pappersbruken levererat 33 miljoner ton grafiskt papper, en tillbakagång under 2017 med en procent. 80 procent av leveranserna sker inom Europa och dessa har minskat med nästan tre procent. Skeppningarna utanför Europa har däremot ökat med sex procent till 6,5 miljoner ton.

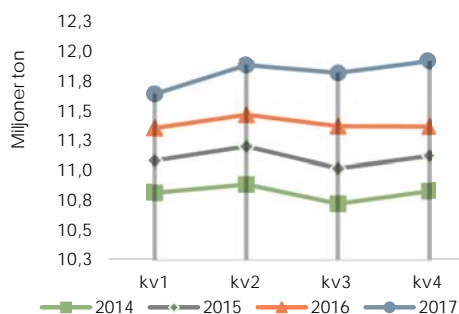
Utvecklingen för de olika delsegmenten inom grafiskt papper har varierat. Det största segmentet tidningspapper har haft fortsatt minskade leveranser, de har sjunkit med nästan fyra procent. Leveranserna av magasinpapper har visat en tillbakagång under 2017 med två procent. Däremot har leveranserna av LWC och MWC, som framförallt används till tidskrifter, kataloger och reklammaterial, landat på samma nivå som året innan. Bokpapper samt träfritt papper (där bland annat kontorspapper ingår) har haft en positivare utveckling under 2017. Trots minskad efterfrågan på grafiskt papper är marknadsbalansen i Europa bra till följd av nedläggningar av produktionskapacitet.

Fortsatt tillväxt inom förpackningsmaterial

Det har varit en fortsatt bra tillväxt för förpackningsindustrin i Europa. Den totala tillverkningen har stigit med 3,7 procent till 47,3

miljoner ton. Produktionen per kvartal 2017 ligger på en högre nivå än de tidigare års kvartal.

3.7 Produktion förpackningsmaterial inom CEPI-området

Källa: CEPI, Skogsindustrierna

Det stora segmentet inom förpackningsmaterial är wellpappmaterial. Den totala produktionen av wellpappmaterial har under året ökat med fem procent. Kartong för förpackningar har fortsatt sin gynnsamma utveckling och tillverkningen har ökat med två procent. Det minsta segmentet - förpackningsmaterial - har haft en lägre ökning med 0,5 procent under 2017.

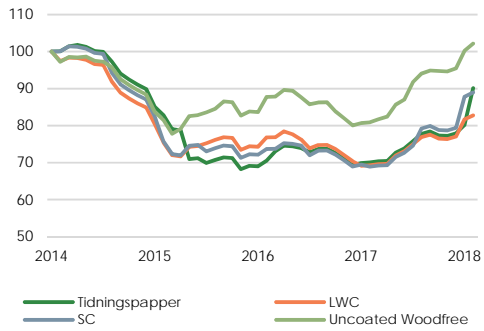
Efterfrågan är fortsatt god inom segmentet förpackningsmaterial. Marknaden för förpackningspapper, det vill säga säck och kraftpapper, är fortsatt stabil och stark. Leveranserna har ökat med nästan tre procent till 3 miljoner ton. Även leveranserna av kartong har haft en god uppgång med ungefär tre procent under det gångna året. Efterfrågan på wellpappmaterial förväntas vara fortsatt stark och leveranserna har ökat med motsvarande fem procent.

Positiv prisutveckling

Prisutvecklingen i Tyskland får tjäna som indikator på prisutvecklingen i lokal valuta för svenska exportleveranser, eftersom Tyskland är Sveriges sammantaget enskilt största exportmarknad för papper. Prisutvecklingen kan vara annorlunda på andra viktiga marknader såsom Storbritannien, USA och Kina. Även för enskilda kvaliteter från ett företag kan prisutvecklingen vara annorlunda än den generella bild som ges här. Källa för prisuppgifterna är RISI.

Under 2017 började priserna för grafiskt papper att förändras uppåt från en låg nivå. Priserna för grafiskt papper har under det sista kvartalet 2017 varit i stort sätt oförändrade, men har under årets första månader börjat röra på sig uppåt. En ökning av genomsnittspriset har skett inom samtliga grafiska segment. Under det senaste tre månaderna har priset i snitt ökat med mellan tre och tio procent beroende på kvalitet. Från producenterna har det också aviserats om kommande prishöjningar de närmaste månaderna.

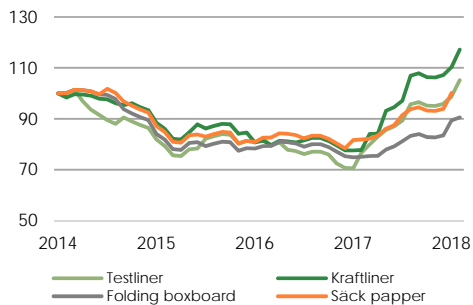
3.8 Prisutveckling grafiskt papper, Index 100=2014Q1

Källa: RISI, Skogsindustrierna

Prisutvecklingen för förpackningsmaterial har under 2015 - 2016 varit liknande som för grafiskt papper. Däremot har det genomsnittliga priset för förpackningsmaterial förändrat sig uppåt under stora delar av föregående år. Under det fjärde kvartalet har snittpriserna för de olika segmenten varit oförändrade eller har det endast skett endast små förändringar. 2018 har börjat med prisökningar för de olika segmenten. Från årets början har snittpriserna gått upp med sex till åtta procent. Efterfrågan på förpackningsmaterial har inte mattats av, utan marknaden är fortsatt stabil och stark. För vissa segment har det indikerats om kommande prishöjningar under våren.

3.9 Prisutveckling förpackningsmaterial, Index 100=2014Q1

Källa: RISI, Skogsindustrierna

Trävaror - marknadsutveckling, Magnus Niklasson

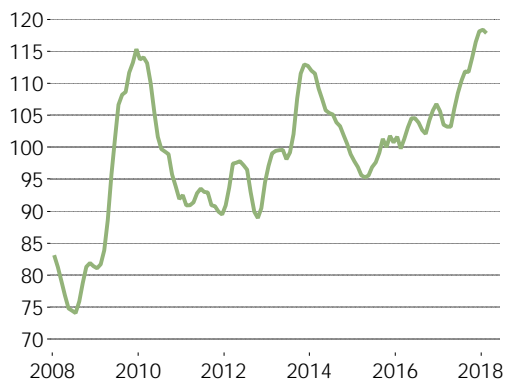
- Rekordhøgt exportvärde för trävaror 2017
- Oförändrad produktionsnivå i Sverige
- Brist på trävaror höjer priserna
- Stabil efterfrågeutveckling i Europa medan utomeuropeiska marknader fortsätter att stå för dynamiken

God efterfrågan

Marknaden för trävaror är mycket stark. Produktionen i världen är rekordhøg, men trots det är bristen på varor påtaglig. Det avspeglas i Konjunkturinstitutets barometer för sågverk som ligger på en historiskt hög nivå. Sågverkens ger i KI-barometern en mer positiv bild av marknadsläget än övrig tillverkningsindustri, vilket är ovanligt.

Diagram 4.1

4.1 Konjunkturinstitutets sågverksbarometer

Källa: Konjunkturinstitutet

En hög byggaktivitet är viktig för träefterfrågan då åtminstone två tredjedelar av världens träkonsumtion drivs av byggandet. Efter en tioårsperiod med ovanligt lågt byggande i stora delar av världen gynnas marknaden av ett uppdämt behov av att bygga. Låga räntor bidrar ytterligare.

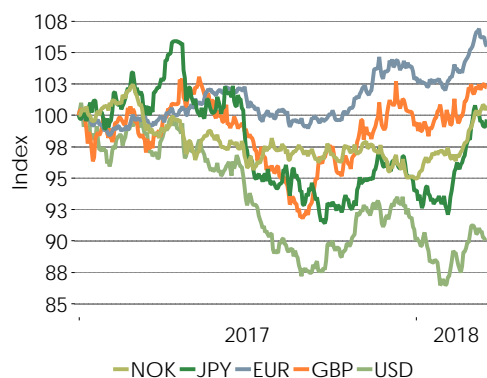
Den globala efterfrågan ser ut att fortsätta öka, dock i något långsammare takt än vi vant oss vid de senaste åren. I vilken takt utbudet kommer kunna matcha efterfrågan blir avgörande för prisutvecklingen. För tillfället är det uppenbart att utbudet inte räcker till, mer om detta längre fram.

Gynnsam valutautveckling i år

Valutautvecklingen är för närvarande positiv för sågverken. Euro är den absolut största handelsvalutan och nivåer på över tio kronor för

euron är förstås väldigt positivt för sågverkens vinster. Även pundets positiva utveckling hittills i år har varit bra för exporten. **Diagram 4.2**

4.2 Utvecklingen för olika valutor mot SEK

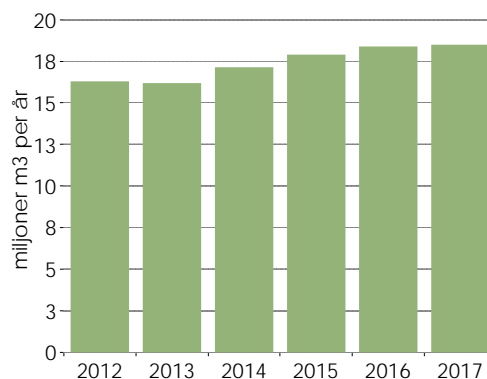

Låg produktion skapar brist

Sågverkens produktion har under de senaste tre åren varit i det närmaste oförändrad runt 18 miljoner kubikmeter. Produktionen har alltså inte svarat mot den under perioden successivt ökande efterfrågan. Eftersom producenternas lager successivt har betats av har leveranserna emellertid utvecklats bättre än produktionen. 2017 ökade leveranserna för fjärde året i följd och nådde 18,5 miljoner kubikmeter.

Diagram 4.3

4.3 Leveranser av trävaror från svenska sågverk

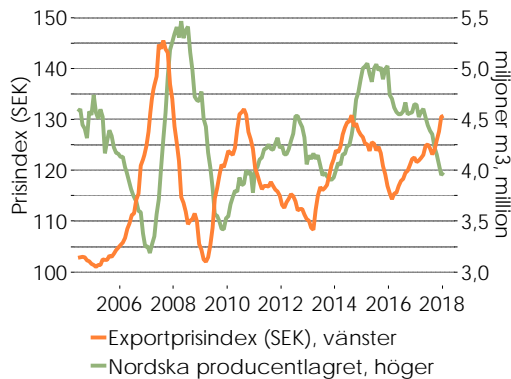
År 2018 har inletts med att sågverken har svårt att producera i takt med den goda efterfrågan. Orsakerna är kopplade till råvaran eftersom det har varit svårare än vanligt att få ut timmer från skogen under senhösten och vintern. Först skapade mycket regn och mild inledning på vintern i södra Sverige stora drivnings- och transportproblem. I norra Sverige – och den senaste månaden även längre söderut – är det istället vintervädret med mycket snö och halka som ställt till det. Kylan sänker dessutom produktiviteten på sågverken.

Samtidigt ökar massaindustrin produktionen rejält och producerar mot en marknad med rekordhøga

massapriser. På marginalen är det ofrånkomligt med ökad konkurrens om skogsråvaran och transporter.

Följden har blivit att 2018 har inletts med två procent lägre produktion under januari och februari än 2017. Dessutom föll lagren rejält under februari. Normalt ökar sågverken sina lager under vintern för att möta den säsongsmässigt högre efterfrågan under vår och sommar. När detta inte sker ökar trävarubristen och prisutvecklingen påverkas. **Diagram 4.4**

4.4 Tydligt mönster: Fallande lager = stigande priser

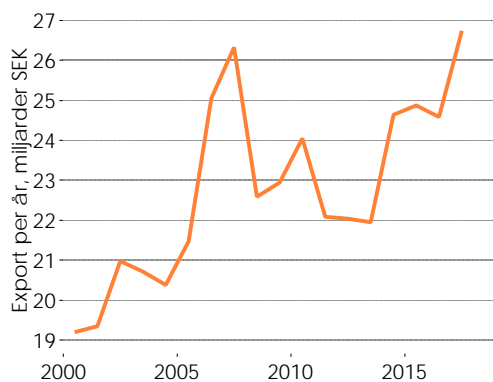

Källa: SCB, Skogsindustrierna

Leveranserna 2017: Rekordhögt exportvärde

Värdet av exporten från svenska sågverk var rekordhöga 26,7 miljarder kronor 2017. **Diagram 4.5.** Volymen var den näst högsta någonsin (efter 2006) och nådde 13,1 miljoner kubikmeter.

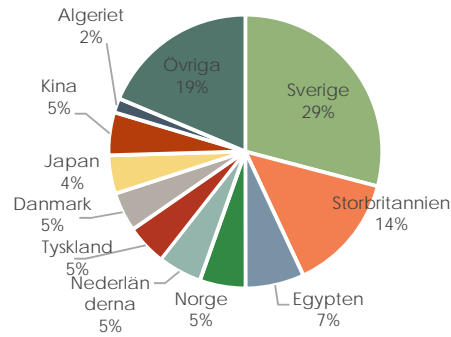
4.5 Exportvärdet på rekordnivå

Källa: SCB

Av cirkeldiagrammet, vilket visar fördelningen av den svenska trävaruexporten per marknad, framgår att Sverige är den överlägset största marknaden **Diagram 4.6.**

4.6 Sveriges trävaruleveranser fördelat per marknad

Källa: SCB, Skogsindustrierna

Efter några år av relativt stora uppgångar var försäljningen till hemmamarknaden i fjol ungefär oförändrad. Det enskilt största segmentet på den svenska marknaden är bygghandeln, vilken ensam är något större konsument av svenska trävaror än den största exportmarknaden Storbritannien.

Efter Storbritannien kommer en större grupp med länder som alla ligger nära en miljon kubikmeter per år. **Tabell 4.1** visar de största marknadernas förändring jämfört med 2016.

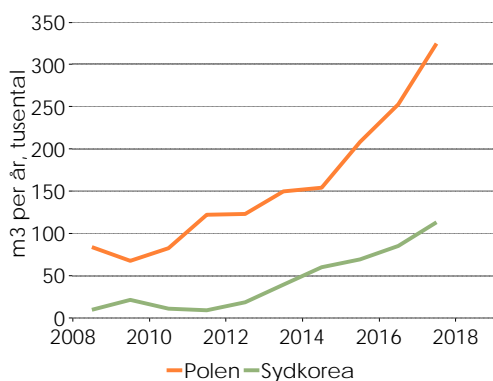
Tyskland, som är det land i Europa som konsumerar mest trä, har ofta varit den näst största europeiska exportmarknaden. Trots god konsumtionsutveckling minskar nu emellertid försäljningen från Sverige. Däremot ökar exporten till Norge och Nederländerna, som förra året gick om Tyskland.

Procentuellt sett är det de starka kinesiska och amerikanska marknaderna som ökar mest för svensk trävaruexport. Exporten till Kina ökade 21 procent till 939 000 kubikmeter medan exporten till USA ökade 65 procent till 404 000 kubikmeter.

Bland de något mindre marknaderna kan nämnas Polen, som är den europeiska marknad som vuxit mest under de senaste tio åren. Exporten till Polen ökade 28 procent till 325 000 kubikmeter. **Diagram 4.8**

Förutom Egypten, som ökade efter två års tillbakagång, minskade exporten till samtliga större marknader i Nordafrika och Mellanöstern. Särskilt exporten till Algeriet har mött stora problem under året. Importrestriktioner från Algeriets sida innebär att exporten helt upphörde under några månader. Totalt sett minskade den med 254 000 kubikmeter eller 45 procent.

4.8 Polen och Sydkorea är snabbväxare

Källa: SvanData

Vid sidan av Kina kan Sydkorea nämnas bland de asiatiska marknaderna med en stor uppgång, 28 procent, vilket innebar 113 000 kubikmeter. **Diagram 4.8**

Indien är fortfarande en relativt liten marknad för barrträvaror men den ökade under 2017 med 35 procent till 27 000 kubikmeter.

4.7 Leveranserna 2017

	Sågat och hyvlat (1 000 m3)	Förändring jämfört med förra året
Sverige	5 380	+/-0
Storbritannien	2 578	-5%
Nederländerna	959	+8%
Tyskland	883	-7%
Danmark	859	-8%
Norge	1 002	+5%
Övriga Europa	1 662	
Export Europa	7 943	+/-0%
Egypten	1 285	+13%
Algeriet	312	-45%
Övriga Afrika	579	
Mellanöstern	476	-16%
Japan	841	+8%
Kina (inkl. Hong Kong)	939	+21%
Övriga Ostasien	265	
USA	404	+65%
Övrigt	648	
Total Export	1 3110	+1%
Totala leveranser	18 483	+0,5%

Källa: SCB

Marknadsbalansen: Hur hög produktion tål marknaden?

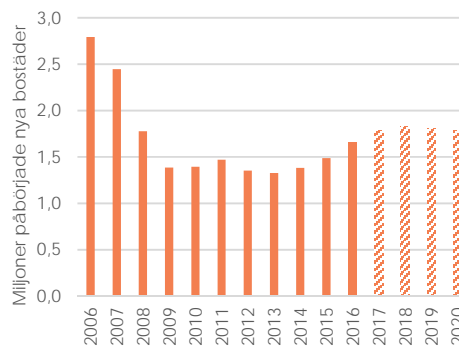
Mer än 70 procent av Sveriges produktion säljs till Europa (inklusive den svenska marknaden), dessutom är det främst europeiska producenter som svenska sågverk konkurrerar med. Det är därför naturligt att titta på marknaden ur ett europaperspektiv.

Hur utvecklas då efterfrågan på europeiska trävaror i år? Låt oss börja hemma i Europa där 85 procent av den europeiska produktionen konsumeras.

Den europeiska ekonomin konsumerar mer trä och mår bättre än på många år. Inte minst beroende på att bygginvesteringarna har ökat kraftigt de senaste åren. Antal påbörjade nya bostäder förväntas i år vara 38 procent högre i Europa än under bottenåret 2013.

Diagram 4.8

4.8 Avstannande tillväxt i Europas nybyggnation

Källa: Euroconstruct

Prognoserna visar emellertid att ökningstakten, vilken var som högst 2016 och 2017, nu planar ut. I Sverige minskar till och med nybyggnationen. Enligt Euroconstruct förväntas investeringar i bostäder i Europa öka 2,4 procent i år. Det är ungefär i nivå med förväntad BNP-utveckling, men långt under föregående års tillväxt. Under 2019 och 2020 förväntas byggtillväxten falla tillbaka mot 1 procent.

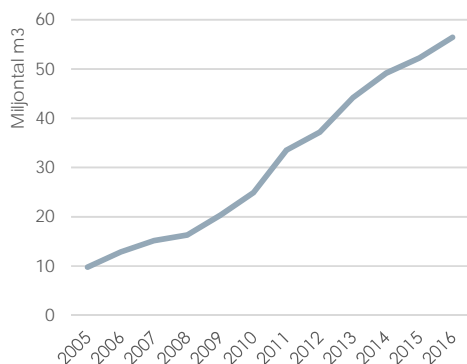
En positiv trend för träkonsumtionen i Europa – inte minst i Sverige – är att träbyggande nu på allvar börjar öka och ta marknadsandelar. Denna ökning minskar effekten av inbromsningen i det totala byggandet. På några års sikt blir säkert effekten av detta ett antal miljoner kubikmeter högre konsumtion i Europa, allt annat lika. Men under 2018 blir realistiskt sett effekten av denna trend ganska marginell.

En rimlig bedömning bör vara att efterfrågan på trävaror i **Europa** kan öka ungefär i linje med BNP eller med 2,2 procent i år. Det motsvarar drygt 2 miljoner kubikmeter trävaror.

Det som drivit efterfrågan av europeiska trävaror mer än något annat sedan finansskrisen är emellertid de **utomeuropeiska marknaderna**. Det mesta tyder på att utom-Europa även fortsättningsvis kommer att stå för dynamiken. **Diagram 4.11** visar hur nettoexporten från Europa sedan 2007 successivt ökat från sju till sjutton miljoner kubikmeter. Ökningen har varit påfallande stabil.

Om vi börjar med **Kina** är utvecklingen den senaste tioårsperioden fantastisk. **Diagram 4.9**. Landet har på tio år gått från att vara en helt försumbar förbrukare till att idag konsumera 17 procent av alla trävaror som produceras i världen. Endast *ökningen* motsvarar 13 procent av världens produktion eller 45 miljoner kubikmeter. Som jämförelse är Europas totala konsumtion knappt 100 miljoner kubikmeter.

4.9 Imponerande utveckling av Kinas trävarukonsumtion

Källa: FAO, Skogsindustrierna

Det är emellertid inte troligt att ökningen kan fortsätta i samma rasande fart som de senaste åren. Effekterna av byggstimulanserna som infördes i Kina 2016 bör rimligtvis klinga av samtidigt som konkurrensen från Ryssland kan förväntas vara fortsatt tuff.

Å andra sidan finns flera andra snabbt växande ekonomier i **sydöstra Asien** som växer snabbt och successivt kan vara på väg att ta över stafettpippen från Kina som tillväxtlok i Asien.

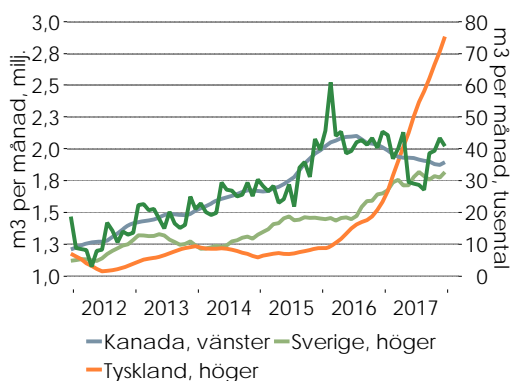
Vi räknar i scenariot med att ökningen till östra Asien stannar på sju procent. Därmed blir leveranserna från Europa till östra Asien 550 000 kubikmeter och när 8,7 miljoner kubikmeter 2018.

Parallellt så utvecklas **USA**-marknaden fantastiskt just nu och priserna är skyhöga.

Samtidigt är förutsättningarna goda för att byggandet ska fortsätta att öka. Men produktionen ökar nu också påtagligt i USA och det är endast ett begränsat antal sågverk i Europa som har möjlighet att ställa om till USA-produktion. Den största potentialen till kortsiktig ökning från Europa finns sannolikt hos

sågverken på kontinenten, vilket även är de som ökat mest senaste månaderna. **Diagram 10**.

4.10 Export av trävaror till USA

Källa: Svandata, COFI, SCB

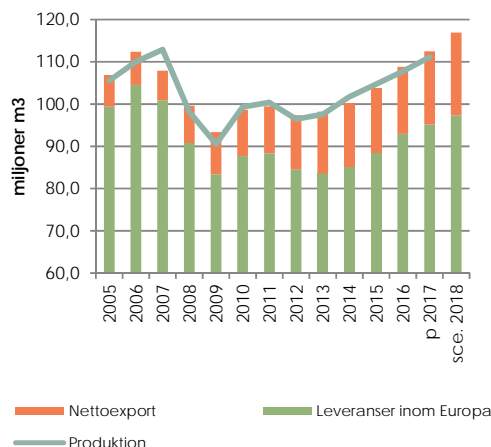
Vi räknar lite försiktigt med en ökning av leveranserna från Europa med 500 000 kubikmeter i år.

Exporten till **Afrika och Mellanöstern** bör kunna öka i år, efter att i fjol ha fallit till tioårslägsta.

Vi räknar med en uppgång med tio procent, vilket ändå skulle innebära en av de lägsta årsvolymerna de senaste tio åren. Volymökningen jämfört med förra året blir ganska stor; 800 000 kubikmeter.

Förutsatt att importen till Europa (4,7 miljoner kubikmeter, mestadels från Ryssland) kommer att vara oförändrad bör därmed de utomeuropeiska marknadernas efterfrågan av europeiska trävaror kunna öka med ungefär 13 procent eller 2,3 miljoner kubikmeter och därmed nå nästan 20 miljoner kubikmeter.

4.11 Utrymme för produktionsökning

Summa summarum innebär detta resonemang att leveranserna av trävaror från europeiska sågverk

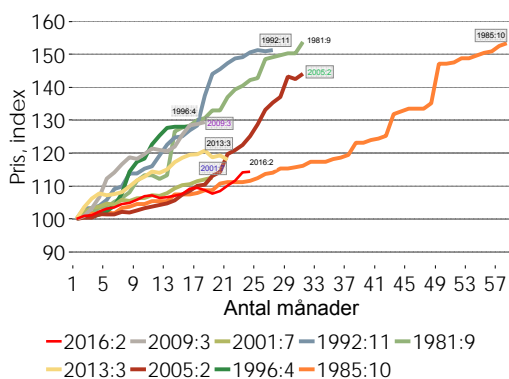
skulle kunna öka med **4,4 miljoner kubikmeter** i år utan att det blir överutbud. Givet oförändrade sågverkslager skulle det innebära en **produktionsökning på mer än fem procent** eftersom vi här jämför med fjolåret då lagren minskade.

Det är sannolikt inte många som idag tror att det är möjligt att öka produktionen i Europa med fem procent i år. Enligt detta scenario fortsätter alltså trävarubristen under året. Hur nästa år utvecklas lär vi få återkomma till.

Nionde uppgången sedan 1980

I skrivande stund har priserna på trävaror stigit i två år, vilket är en relativt lång period av uppgång. Särskilt under de senaste decennierna har uppgångcyklerna oftast varit kortare. Sedan åttiotalet har vi bara haft fyra perioder med stigande priser under lika lång eller en längre tid. **Diagram 4.12** visar prisutvecklingen under samtliga uppgångsfaser under den senaste trettioårsperioden. Y-axeln visar prisökningen och x-axeln antal månader som uppgången varade. Det angivna datumet är år och månad då uppgången startade.

4.12 Samtliga uppgångar sedan 1980

Källa: SCB, Skogsindustrierna

Den i särklass längsta uppgången inträffade mellan 1985 och 1990; fem år då sågverken alltså inte upplevde prissänkningar. Den senare hälften av 1980-talet kanske verkar ha varit en fantastisk period för sågverken, men till skillnad från idag var inflationen hög under denna period. I själva verket höjdes priserna under åttiotalet som helhet mindre än inflationen.

Nuvarande uppgång är alltså relativt långvarig – men har också – till och med första kvartalet i år – haft låg prishöjningstakt.

Osäkert hur länge det varar

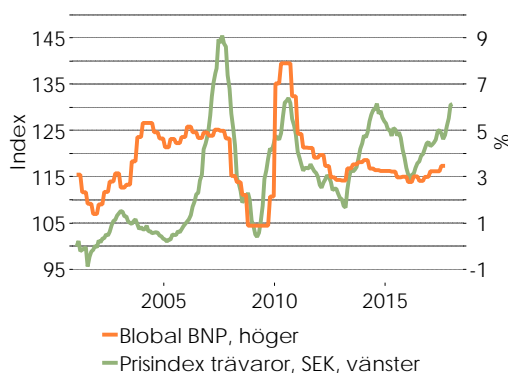
Vi har alltså sett att längden på uppgångarna varierar. Om uppgången håller i sig till efter semestern så blir uppgången i paritet med de längsta, förutom den lite speciella 80-talsuppgången.

Det är förstås omöjligt att säga hur länge det varar, men vad bör man hålla ögonen på för att göra en så bra bedömning som möjligt?

Trävarukonjunkturen har som bekant ett mycket nära samband med byggkonjunkturen. Och vi har konstaterat att byggkonjunkturen nu mycket väl kan ha toppat.

Diagram 4.13 visar att även sambandet mellan global BNP och priserna på svenska trävaror varit tydligt.

4.13 Samband mellan trävarupris och global BNP

Källa: Macrobond, SCB

Samtliga nedgångar under de senaste drygt tio åren har skett synkroniserat med avmattning i den globala ekonomin. Skogsindustriernas bedömning är att även den globala konjunkturen nu toppar och att vi står inför en lätt avmattning, även om det bara handlar om en marginell försämring av tillväxten (se makroavsnittet i denna rapport). Sambandet med byggkonjunktur samt global BNP ger oss alltså inte något stöd för att vi har en längre tid fortsatta prisuppgångar framför oss.

Marknaden styrs emellertid just nu snarare av brist på trävaror än accelererande efterfrågan. Det är slående hur mycket trävaruproduktionen påverkas av olika externa faktorer (skogsbränder, stormar, mycket regn, barkborrar etc.). Detta kan givetvis fortsätta även framöver och påverkar ofta utbudet negativt. Men man ska heller inte utesluta att väder och vind tvärtom kan *öka* utbudet och då kan situationen förändras snabbt.

Nu i mars har vi alltså en brist på trävaror som vi sällan upplever. Det finns idag inga riktigt dåliga marknader och de fortsatt låga räntorna kommer att ge stöd åt byggande världen över, även om de också skapar bubblerisker. En starkt positiv faktor för den globala marknaden är att det verkar finnas mycket kraft kvar – och ökande importbehov - i USA-marknaden.

Potentialen att öka världens produktion av barrträar är kraftigt begränsad. Visserligen finns

gott om råvara i till exempel de amerikanska sydstaterna och i Ryssland, men på *kort sikt* kommer knappast ökat utbud från dessa regioner kunna stjälp konjunkturen.

På toppen av trävarukonjunkturen?

Över tid råder ett strukturellt underskott på barrträråvara, vilket inneburit att konsumtionen över tid inte kunnat matcha den **potentiella efterfrågan** på trä.

Nya träprodukter - inte minst kopplade till ökat innovativt och klimatsmart byggande - talar emellertid för en allt större möjlighet till bättre **trendmässig prisutveckling** av barrträ än tidigare. Säkert är dock att trävarumarknaden lika lite som andra råvarunära produkter kommer att vara oberoende av konjunktursvängningar. Det kommer gå upp och ner, mer eller mindre.

Finns det några sprickor i fasaden?

Det minskade byggande vi nu ser i Sverige kommer att innebära lite mindre träkonsumtion, men ska inte överskattas. Om ROT-aktiviteten däremot skulle börja minska påtagligt blir konsekvenserna större. Störst risk ligger sannolikt i att bygginvesteringarna i Kina skulle minska betydligt, vilket vid förändrade ryska virkesflöden skulle få kedjereaktioner som påtagligt kan förändra marknaden.

Hotet om ett handelskrig till följd av Trumps politik mullrar allt mer, vilket bör tas på allvar. Vi har sett hur USA:s tullar på kanadensiskt virke påverkar marknaden och även Sverige skulle kunna drabbas på olika sätt. På längre sikt finns även risken med att kraftiga svängningar och oförutsägbarhet i trävarupris riskerar att öka substitutioner till andra material.

Det är dock än så länge endast farhågor som vi inte ser komma just nu. Det som faktiskt händer är att bristen på virke ökar när sågverken inte förmår att svara upp mot en ökande efterfrågan.

Exportvärde, investeringar, Katrin Heinsoo

- Fortsatt starkt exportvärde
- Investeringarna på hög nivå

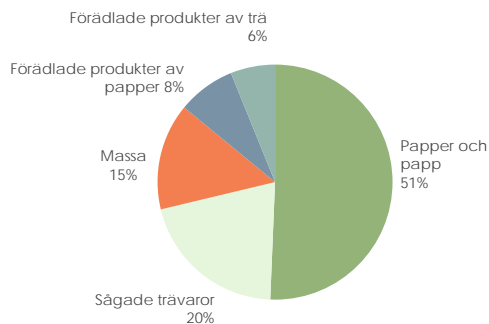
Stark utveckling av varuexporten

Under 2017 har den svenska varuexporten ökat med tio procent och varuimporten har stigit med nio procent i löpande priser. Värdet av den totala varuexporten var 1307 miljarder kronor och den totala importen uppgick till 1313 miljarder kronor, vilket ger ett negativt handelsnetto på 6 miljarder kronor.

Den totala varuexporten till EU-28 steg till 773 miljarder kronor en uppgång med tio procent. Värdet av exporten till Asien steg till 166 miljarder kronor och till Kina steg exportvärdet med 27 procent.

Exportvärdet av skogsprodukter ökade under 2017 med 5,4 procent till 132 miljarder kronor, vilket motsvarar tio procent av det totala exportvärdet. De olika delarna inom skogsprodukter har haft en positiv utveckling. För sågade trävaror har värdet gått upp med nio procent till 27 miljarder kronor. För massa har exportvärdet ökat till 19 miljarder kronor, en ökning med sju procent. För papper och papp, som står för drygt hälften av värdet för skogsprodukter, har haft en uppgång med fyra procent till nästan 67 miljarder kronor. De förädlade produkterna har stigit med åtta procent.

5.1 Exportvärde för skogsprodukter 2017, 132 miljarder kronor

Källa: SCB, Skogsindustrierna

Fortsatt starkt investeringsår

Enligt Statistiska Centralbyråns senaste investeringsenkät, (februarienkäten) har industriföretagen överträffat sina tidigare prognoser för 2017. Totalt har det investerats för 72,3 miljarder kronor i löpande priser under föregående år. Prognosen för 2018 ligger på 70 miljarder kronor.

De totala investeringarna för 2017 var på den högsta nivån sedan starten av investeringsenkäten.

Ser vi till skogsindustrins produkter så investerades det för 16,4 miljarder kronor under 2017 en uppgång med fyra procent jämfört med 2016.

Investeringsutvecklingen för de olika delarna inom skogsindustrin varierar. Enligt februarienkäten förväntas skogsindustrins investeringar för 2018 gå tillbaka med femton procent till 13,9 miljarder kronor. Investeringarna för sågverksindustrin förväntas stiga under 2018 till 1,8 miljarder kronor, medan investeringarna för massaindustrin beräknas minska till 3,1 miljarder kronor. Däremot förväntas investeringarna inom pappersindustrin att vara oförändrade, det vill säga 7 miljarder kronor. För området varor av papper och trä ser vi en nedgång för investeringarna till 2 miljarder kronor.

5.2 Skogsindustrins investeringar

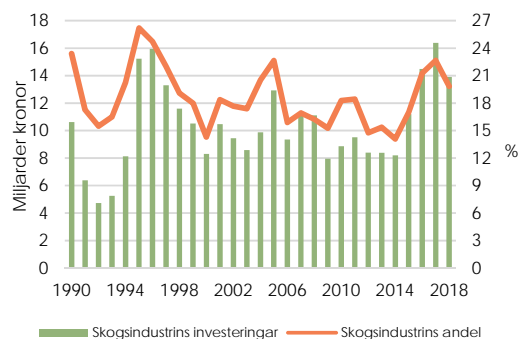
löpande priser, mnkr	Prognos		
	2016	2017	2018
Sågverksindustrin	1 671	1 734	1 825
Massaindustrin	7 744	4 972	3 083
Pappersindustrin	4 295	6 998	6 994
Varor av papper och trä	2 042	2 674	1 996
Summa investeringar	15 752	16 378	13 898

Källa: SCB februarienkät 2018, Skogsindustrierna

Inom skogsindustrin aviserades under 2016 många och stora investeringar. Dessa har påbörjats och beräknas vara genomförda under innevarande år. Förutom nya maskiner sker även investeringar inom bioprodukter, biobränslepannor, torkanläggningar, såglinjer, kapacitetshöjande åtgärder, med mera.

Dessa stora investeringar ger skogsindustrierna en stor andel av den totala industrins investeringar. Under 2017 uppgick skogsindustrins andel till 23 procent. Grafen nedan visar att skogsindustrin har haft och har en betydande andel av industrins investeringar genom åren.

5.3 Skogsindustrins investeringar och dess andel av industrins investeringar

Källa: SCB februarienkät 2018, Skogsindustrierna

Gästkrönikör Magnus Berg: Hur har bioekonomin utvecklats sen förra valet?

”Så bra kan det bli” hette den rapport som Skogsindustrierna gjorde i samarbete med konsultföretaget Pöyry inför valet 2014. Den visade att omsättning, sysselsättning och vinsterna i skogsnäringen kunde öka, förutsatt ett antal positiva, men realistiska antaganden.

Magnus Berg, chef för Skogsindustriernas näringspolitiska avdelning, summerar här - utifrån rapportens framtidsscenarioer - var vi faktiskt befinner oss idag.

Rapporten utgick ifrån att inga katastrofer skulle inträffa, att lagstiftningen och politiken i Sverige skulle vara fortsatt positiva gentemot skogsindustrin och att industrin själva satsade på marknadsföring och innovationer.

Huvudbudskapet i Pöyrys rapport:

- En positiv framtid för skogsindustrin är fullt möjlig om alla aktörer, från regering till industri handlar med sunt förnuft.
- 2020 är nya bioprodukter bara ett litet segment då tid krävs för utveckling, men arbetet pågår för fullt och kommer att bära frukt.
- Det föds ingen ny stor sektor med bioprodukter utan goda förutsättningar för existerande skogsindustri. Det nya växer fram från det som redan finns och som också till stor del kommer att finnas framöver.

Rekommendationerna från Pöyrys rapport:

- Garantera tillräcklig tillgång till vedråvara, undvik politikdrivna prishöjningar.
- Stöd utvecklingen av innovativa träprodukt- och byggnadskoncept, via till exempel inhemska marknadsåtgärder.
- Överväg eventuella stöd till förnybar energi nog. Den positiva klimateffekt som uppstår när förnybara produkter ersätter fossila ökas bäst genom ökat utbud av bioråvara, inte genom att tränga undan vissa förnybara produkter genom att ensidigt gynna andra.

- Stöd långsiktiga forsknings- och utvecklingsprojekt och kommersialisering av lovande produkter, sök samarbetsmöjligheter inom och utanför skogssektorn.
- Garantera konkurrenskraften för nuvarande anläggningar – existerande starka massa-, pappers- och sågverksindustrin är grundstenar för förnyelse.

Hur bra blev det?

Jämfört med 2014 var lönsamheten i skogsindustrin väsentligt bättre 2017, främst beroende på en bättre konjunktur. Under mandatperioden har också en rad beslut om både investeringar och forskningssatsningar fattats som är avgörande för skogsnäringens långsiktiga utveckling och lönsamhet. Totalt har branschen investerat mer än 40 miljarder kronor – bara under 2017 uppgick investeringarna till drygt 16 miljarder kronor.

Branschen har också formulerat en gemensam forskningsagenda, med en sammanställning över prioriterade forsknings- och utvecklingsområden. Den årliga investeringen från skogsnäringen i skoglig och skogsindustriell forskning uppgår till mer än fyra miljarder kronor. Det är kortfattat läget inom skogsindustrin. Nu till över till en fördjupning av utvecklingen sedan 2014.

Alla kan konstatera att det råder en bred politisk samsyn kring att det fortsatta arbetet med klimatfrågan kräver ett skifte till bioekonomi, där produkter baserade på förnybar råvara ersätter produkter av fossila råvaror eller andra ändliga resurser. Det manifesteras bland annat genom

Miljömålsberedningens strategi för klimat och luftvård som presenterades våren 2016. För att arbetet ska bli framgångsrikt krävs att beslut inom olika politikområden bidrar till denna omställning. Skogsindustrierna efterlyser därför en nationell strategi för bioekonomi. Regeringen har sedan flera år sagt att de ska presentera en agenda för bioekonomi, men ingenting har hittills levererats.

Skogen

Basen för att utveckla bioekonomin är skogen. De förslag som regeringen valt att lägga under mandatperioden präglas dock av att mer skog ska undantas från brukande, att informationen om alternativa – mindre produktiva - bruksformer ska öka och att medel ska anslås till en utökad nyckelbiotopsinventering i hela landet. Samtliga dessa förslag leder till lägre avverkning, minskad tillgång på råvara från skogen och därmed till färre biobaserade produkter. Några beslut som bidrar till ökad produktion har inte fattats under mandatperioden.

Även Artskyddsförordningen, som är Sveriges implementering av EU:s naturvårdsdirektiv, har en utformning och tillämpning som är uppenbart problematisk. Detta har påtalats, inte bara av skogsbrukets företrädare, utan även av Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen, men regeringen har inte agerat i frågan.

Under mandatperioden har ett stort arbete lagts ner för att ta fram ett nationellt skogsprogram. Det har bedrivits i bred dialog mellan skogsbranschen och organisationer och myndigheter. Visionen för programmet är "Skogen - det gröna guldets - ska bidra med jobb och hållbar tillväxt i hela landet samt till utvecklingen av en växande bioekonomi". Fyra arbetsgrupper med intressenter från skogens hela värdekedja lämnade i september 2016 sina slutrapporter. Sedan dess har det dock varit tyst från regeringskansliet och inget förslag till skogsprogram har presenterats.

Miljön

Miljöområdet har präglats av en rad utredningar kring olika miljöskatter. Dessa föreslås ofta få en utformning som ger liten, ingen eller önskad styrning. Sentida exempel är förslagen om kväveoxidskatt och avfallsförbränningskatt. Dessa förslag skulle inte bidra till att förbättra miljön, eftersom det finns tekniska begränsningar för vad som går att åtgärda, men däremot skulle de drastiskt påverka industrins konkurrenskraft negativt. Det saknas också en tydlighet från riksdag och regering i att prioritera klimatfrågan, exempelvis när det gäller målkonflikten att minska utsläpp av antingen kväveoxider eller klimatgaser.

Under mandatperioden har insamlingsansvaret för papper och förpackningar utretts. Det ligger fortsatt kvar hos producenterna, vilket är bra. Regeringen har

dock aviserat att man vill avskaffa dagens producentansvar. En överföring av insamlingsansvaret för förpackningar och tidningar till kommunerna riskerar att slå sönder ett cirkulärt system som fungerar.

Transporterna

Klartecken för 74-tons lastbilar var ett viktigt beslut i riksdagen. Regeringen har därefter även fattat det formella beslutet om ändringar i trafikförordningen som ger Trafikverket möjlighet att peka ut vägar där det är tillåtet att köra dessa lastbilar. En majoritet i riksdagen vill även att det ska vara vägens bärighet som ska avgöra om den ska ingå i vägnätet för tyngre lastbilarna. Bara med en sådan tillämpning kan nyttan i form av lägre miljöbelastning och lägre kostnader realiseras.

Kilometerskatt bereds för närvarande inom regeringskansliet som ska överlämnas den sista maj. Ett beslut om en kilometerskatt slår hårt mot möjligheterna att använda råvara från skogen, både virke och biobränslen.

Energien

Energiöverenskommelsen är ett mycket viktigt beslut under mandatperioden. Överenskommelsen ger en efterlängtd och nödvändig långsiktighet i energipolitiken.

För att värna det väl fungerande elsystemet är det nödvändigt att genomföra överenskomna skatteförändringar för vatten- och kärnkraft. Positivt är den höjda ambitionsnivån i elcertifikatssystemet, vilken bör kunna leda till ytterligare investeringar i biokraft. Den ger även förutsättningar för fortsatt låga elpriser, vilket stärker konkurrenskraften för svensk skogsindustri. Skogsindustrierna välkomnar även att basindustrin undantas från höjd energiskatt på el. Det visar att politiken har förstått vikten av en stark skogsindustri för jobben, exporten och välfärden.

Regeringen har även låtit Energimarknadsinspektionen utreda hur regelverken kring elnätsavgifterna kan skärpas från och med år 2020. Regeringens utgångspunkt för regleringen är att säkerställa att kunderna, den svagare parten, betalar skäliga avgifter. Det här välkomnar Skogsindustrierna, som länge upprörts över elnätsföretagens höga avgifter och ständiga prisökningar.

Trähusbyggandet

Den politiska ambitionen för ett ökat byggande i trä är tydlig. Flera insatser på nationell nivå har bidragit positivt, inte minst genom att skapa förutsättningar för lokala politiska initiativ.

Bland de viktiga åtgärderna kan nämnas finansieringen av Föreningen Trästad Sverige. Även tydliga politiska markeringar om att fler bostäder ska byggas i trä, eftersom det minskar klimatpåverkan och skapar jobb i hela landet har, har gett viktiga signaler till byggbranschen. En skillnad mot tidigare

satsningar är att det regionala perspektivet lyfts fram, där grön tillväxt och förutsättningar för industriell vidareförädling får ett tydligare erkännande.

Forskning

Hösten 2016 lanserade regeringen Testbädd Sverige som innebär att 845 miljoner kronor satsas på en kraftsamling för innovation. Testbäddar och demonstrationsmiljöer är viktigt för skogsnäringen generellt och framförallt inom biobränslen. I satsningen ingår även samverkansprogram och strategiska innovationsområden. Här är BioInnovation ett av de medverkande innovationsprogrammen.

Under mandatperioden har det även bildats ett nationellt innovationsråd med uppgift att bidra till regeringens arbete med att utveckla Sverige som innovationsnation och stärka Sveriges konkurrenskraft.

Slutsats

De senaste fyra årens utveckling inom skogsindustrin har präglats av väsentligt ökad lönsamhet, främst beroende på konjunkturen, och av många viktiga beslut om investeringar och gemensamma forskningsprioriteringar.

Politiskt har det tagits positiva beslut och initiativ främst inom områdena energi, byggande och innovation. Däremot, inom det mest centrala området för tillväxt i bioekonomin – att bidra till ett aktivt brukande av skogen och att säkra tillgången på råvara – har politiken inte levererat.

Magnus Berg

Chef, Näringspolitiska avdelningen

Skogsindustrierna